

Toimintakatsaus vuodelta 2007

1 Tiivistetysti	s. 2
2 Koko hanke ja koordinaatio	s. 2
2.1 Hankkeen työntekijät	s. 2
2.2 Projektioorganisaatio	s. 3
2.3 Päihdetyön kehittäminen sekä verkostoituminen	s. 4
2.4 Koulutukset sekä materiaalit koulutuksien tueksi	s. 4
2.5 Tutkimus	s. 5
2.6 Tiedottaminen	s. 6
2.7 Arviointi	s. 7
3 Projektin osahankkeet ja niiden toteutuminen vuonna 2007	s. 7
3.1 Ikäinstituutti – Palvelutalojen osahanke	s. 7
3.2 Tyynelän kehittämiskeskuksen Seniori-osahanke	s. 8
3.3 Sininauhaliiton osahanke	s. 9
4 Liitteet : koulutukset sekä johtoryhmän ja ohjausryhmien jäsenet	s.11 ja 16

1 Tiivistetysti

Vuosi 2007 oli Liika on aina liikaa – ikääntyminen ja alkoholi – hankkeen kolmas vuosi. Hanke sai lisärahoitusta Ray:ltä päihdelääketieteellisen ja geriatrisen tiedon yhdistämiseen.

Kolmas vuosi on keskittynyt asiakastyön kehittämiseen, kirjaamisen tavoitteiden täsmentämiseen, yhteistyöverkoston vahvistamiseen ja prosessikoulutuksiin. Vuonna 2007 luotiin raamit keskitetyille kehittämistyölle ja jatkettiin koko hankkeen yhteistä strategiatyöskentelyä. Tutkimustyö eteni analyysivaiheeseen. Koordinaatiossa koulutuksissa keskityttiin yksittäisten koulutusten sijaan hieman systemaattisempiin prosessikoulutuksiin, joita Tyynelän kehittämiskeskus ja Ikäinstituutti olivat toteuttaneet jo vuonna 2005-06. Samalla työstettiin työryhmässä aineistoa koulutusten tukemiseksi.

Osahankkeet ovat jatkaneet asiakastyötä ja verkostoitumista. Samalla on kehitetty ja viety eteenpäin kirjaamiskäytäntöjä ja juurruttamista.

Projektihenkilöstössä ei ole vältytty vaihtuvuudelta ja se on yhä rasittanut jonkin verran hanketta. Samoin työskentelyyn on vaikuttanut projektin koordinaation muutto Sininauhatalolta Kuntatalolle toukokuussa. Muutto johtui Sininauhatalon tilanahtaudesta.

Vuoden tavoitteet ovat olleet 1) olemassa olevan materiaalin työstäminen ja testaaminen koulutusta ja osaamisen lisäämistä tukevaksi materiaaliksi 2) kehittämistyön systematisointi 3) uuden tiedon työstäminen 4) yhteistyöverkostojen vahvistaminen 5) hankkeessa syntyneen kehittämistyön tiedon analysointi ja jaottelu (fokusointi).

Tämä dokumentti on enemmän katsaus vuoteen 2007 kuin toimintakertomus. Tämä siksi, että osahankkeilta pyydettiin jo keväällä 2007 niin kutsuttuja kehittämiskertomuksia toimintakertomusten sijaan. Kehittämiskertomukset kuvaavat sitä, miten kehittämistyötä on tehty. Näistä kertomuksista koostetaan kehittämistyön raportin vuoden 2008 loppuun mennessä.

Koko hankkeen rahoittaja on Raha-automaattiyhdistys (RAY).

2 Koko hanke ja koordinaatio

2.1 Hankkeen työntekijät

Hankkeen projektipäällikkönä on toiminut vuodesta 2006 lähtien Maria Viljanen. Koordinaatiossa on työskennellyt projektisuunnittelija Tarja Levo, päihdetyön kehittäjä Mimmi Laapio sekä tutkijat Ilka Haarni ja Lotta Hautamäki. Haarni lopetti kokopäiväisen työskentelyn huhtikuun lopussa ja Hautamäki jatkoi tutkimusraportin tekoa kesäkuusta alkaen. Haarni on ohjannut tutkimusta ja osallistunut sen kirjoittamiseen otona.

Tyynelän projektityöntekijöinä jatkoi Savonlinnassa Tuija Rinne. Pieksämäellä vaihtui syksyllä työntekijä. Alkuvuoden työskenteli Minna Pyykkönen ja 13.8. alkaen jatkoi Eija Myllymäki.

Ikäinstituutissa projektisuunnittelijana on jatkanut Riitta Koivula.

Sininauhaliiton osahankkeen Helsingin Diakonissalaitoksen osuudessa työskennellyt Leena Niinivaara jäi kesällä eläkkeelle, minkä jälkeen projektityöntekijänä on työskennellyt Terhi Pajunen. Sininauhasäätiön projektityöntekijänä jatkoi Hannu Kärkkäinen, mutta syksyllä työtehtävä jaettiin ja noin puolet työstä Kärkkäisen kanssa on tehnyt Juhani Haveri.

Koordinaatiossa on ollut yksi harjoittelija, Tiina Railo Helsingin Diakonia-ammattikorkeakoulusta ja hän teki myös opinnäytetyön aihealueesta. Myös osahankkeissa on ollut harjoittelijoita.

Koko hankkeen projektihenkilöstön tapaamisia järjestettiin neljä: 23.-24.1., 11.6. (+ jory), 19.6., 20.-21.8. Sen lisäksi järjestettiin kaksi erillistä työkokousta halukkaille aiheista ”Vertaisryhmän erilaiset käytännöt” 22.3. sekä ”Materiaalien käyttö” 22.11. joihin käytännössä kaikki projektityöntekijät osallistuivat.

Sekä projektipäällikkö, päihdetyön kehittäjä ja projektisuunnittelija kävivät Itä-Suomessa Seniori – hankkeen ohjausryhmissä ja projektityöntekijöiden aluetukiryhmissä. Pääkaupunkiseudun osahankkeiden työntekijät ovat pitäneet yhteisiä palavereja, joihin on aluksi osallistunut koordinaatiosta projektisuunnittelija ja sitten päihdetyön kehittäjä.

2.2 Projektiorganisaatio

Johtoryhmän kokoukset

Koko hankkeen johtoryhmä kokoontui neljä kertaa: 12.2., 20.4., 24.8. ja 23.11. Kesäkuussa kokouksen jälkeen pidettiin projektihenkilöstön kanssa yhteinen, iltapäivän mittainen strategiapalaveri. Palavereissa käytiin läpi mm. niitä konkreettisia strategisia ratkaisuja, joilla hankkeen keskeisimmät tavoitteet saadaan toteutetuksi. Vuoden toinen strategiapalaveri siirtyi tammikuulle, 7.1.2008.

Ohjausryhmien kokoukset

1) Valtakunnallinen ohjausryhmä on kokoontunut kaksi kertaa: 9.3., jolloin pidettiin samalla projektin väliarviointiseminaari Stakesin auditoriossa ja 19.10. Vanhus- ja lähimmäispalveluliiton toimistolla.

2) Itä-Suomen Seniori-hankkeen ohjausryhmä on kokoontunut myös kaksi kertaa: 7.3. ja 19.9.

3) Pääkaupunkiseudun ohjausryhmä kokoontui neljä kertaa: 9.3. ohjausryhmä osallistui koko projektin yhteiseen arviointiseminaariin, 8.5., 2.10. ja 4.12.

2.3 Päihdetyön kehittäminen sekä verkostoituminen

Päihdetyön kehittäjä Mimmi Laapio selvitti kuntien yhteyshenkilöiden ja asiantuntijoiden näkemyksiä aihealueesta ja siihen liittyvien ongelmien ratkaisusta haastatteleamalla heitä. Haastattelujen tulokset ja analyysi esiteltiin Savonlinnassa 20.2. ja pääkaupunkiseudulla 1.3 järjestetyissä paikallisissa kehittämisseminaareissa. Pieksämäellä kehittämisseminaari päästiin toteuttamaan vasta syksyllä 12.11., koska keväällä projektityöntekijää ei käytännössä ollut. Kehittämisseminaarit olivat onnistuneita. Keskustelu oli vilkasta ja aihealueeseen päästiin pureutumaan kunnolla keskustellen ja pienryhmissä. Kaikilla toimijoilla oli mahdollisuus ottaa kehittämishaasteet vastaan valitsemalla itselleen sopivat kehittämisen painopistealueet. Kehittämisprosessi jatkuu vielä vuonna 2008 kehittämisen painopistealueita seuraamalla ja kehitystä tukemalla.

Laapion tehtävänä on ollut myös toimia osahankkeiden ja koordinaation välisenä yhteyshenkilönä. Hän on pitänyt viikoittain yhteyttä projektityöntekijöihin, osallistunut Itä-Suomen aluetukiryhmiin ja vetänyt pääkaupunkiseudun projektityöntekijöiden kehittämispalavereita, joiden teemana on vuonna 2007 ollut kirjaamis- ja laatutyön suunnittelu ja toteuttaminen.

Kaikissa osahankkeissa on vuonna 2007 keskitytty kirjaamiseen. Projektihenkilöstö kirjoitti oman työnsä pohjalta kehittämiskertomusta, jonka deadline on ollut 31.1.2008. Kehittämiskertomusten pohjaksi Laapio laati kysymykset, joihin vastaamalla kertomus on syntynyt. Kysymykset ovat nousseet projektihenkilöstön omien projektipäiväkirjojen pohjalta. Laapio koostaa kehittämiskertomuksista kehittämistyön raportin vuoden 2008 loppuun mennessä.

Toinen keskeinen kirjaamistyö niissä osahankkeissa, joissa on tehty asiakastyötä on asiakasprofiilien ja –prosessien kirjaaminen. Vuoden 2007 lopussa kirjaamistyö oli vielä kesken ja sen deadline oli asetettu helmikuusiin projektihenkilöstön yhteisiin kehittämispäiviin.

Muu yhteistyö

Evankelis-luterilaisen kirkon sosiaalifoorumi käsitteli aihetta ”Ihmisarvoinen vanhuus” ja esitteli kannanottonsa kirkkopäivillä 27.5. Turussa. Viljanen ja diakonian erityisasiantuntija Leena Niinivaara (Hdl) oli kutsuttu vuosina 06-07 toimineen sosiaalifoorumin jäseniksi.

Yhteisvastuukeräyksellä tehtävän Anna & Arvon –projektin kanssa oli tarkoitus tehdä koulutusyhteistyötä syksyllä 2007, mutta tilaisuus siirtyi alkuvuoteen 2008.

2.4 Koulutukset sekä materiaalit koulutuksien tueksi

Ensimmäisinä vuosina koordinaation tekemät koulutukset olivat lähinnä reaktioita koulutuspyyntöihin. Vuonna 2007 on pyritty systemaattisempiin ja

prosessiluontoisempiin koulutuksiin (ks. lopussa liite koulutukset). Koulutukset on tehty myös lähinnä projektin yhteistyökumppaneiden kanssa. Helsingissä ja Espoossa on järjestetty isompia luentoja sekä pienempiä työpajoja. Koulutukset on toteutettu Sairaanhoidajaliiton ”Hyvät toimintamallit käytäntöön” -projektin sekä Valtakunnallisen Mini-interventio (VAMP) –hankkeen kanssa. Vantaalla alettiin suunnitella yhteisiä koulutuksia. Kaikki pääkaupunkiseudun koulutukset on suunnattu vanhustyön perustyöntekijöille sekä sosiaali- että terveysvirastojen alla.

Vanhus- ja lähimmäispalveluliiton (Valli) kanssa suunniteltiin vuoden 2008 koulutuksia muutamiin palvelutaloihin.

Lappeenrannan raittiustoimiston kanssa jatkettiin yhteistyötä Alkoholiohjelman puitteissa. Raittiustoimiston, Lappeenrannan kotihoidon, sosiaali- ja terveystoimen, seurakunnan ja diakoniatyön sekä A-klinikan kanssa järjestettiin kaksi laajaa koulutusta, joihin kutsuttiin osallistujia myös lähikunnista sekä pari pienempää puheeksiotokoulutusta kotihoidon henkilöstölle.

Kainuun seutukunnasta tuli vuoden 2006 puolella pyyntö LOL:n koordinaatioon toteuttaa yhteistyössä kotihoidon päihdeyhdyshenkilöverkostoa rakentava prosessikoulutus. Kainuusta yhteistyökumppanina oli Kainuun päihdetyön koordinointi (Kaide) hanke. Koulutus toteutettiin vuonna 2007. Päihdeyhdyshenkilöstöä tuetaan ja seurataan vielä vuonna 2008.

Suuren koulutustarpeen myötä nähtiin tarpeelliseksi toimittaa taustamateriaalia kouluttajille sekä muille asiasta kiinnostuneille. Materiaali on testattu koulutustilanteissa. Koosteessa on pyritty ottamaan huomioon uusimmat valtakunnalliset suositukset päihdetyön koulutusten minimisisällöiksi. Aineiston alkuperäinen ilmestymisaikataulu on venynyt syksystä 2007 loppukevääseen 2008. Mm. työntekijä vaihdokset ovat hidastaneet materiaalin työstämistä. Taustamateriaali kulkee nimellä ”Ikääntyneen ääntä kuunnellen – taustamateriaalia aiheesta ikääntyminen ja alkoholi.”

Eläkeläiset ry:n ja Eläkeliiton kanssa tuotettua materiaalia ”Ikääntyminen, hyvinvointi ja alkoholi” työstettiin ja testattiin vuonna 2007. Sen on tarkoitus olla valmis syksyllä 2008.

2.5 Tutkimus

Tutkija Ilka Haarni (VTT) sai kerättyä laadullisen tutkimuksen aineiston syksyllä 2006. Keväällä 2007 hän siirtyi töihin Ikäinstituuttiin ja aineiston analysointiin ja kirjoittamiseen palkattiin kesäkuussa tutkija Vtm Lotta Hautamäki. Haarni oli tiiviisti tekemässä tutkimusta yhä ohjaajana ja myöhemmin kirjoittajana. Tutkimus eteni aikataulussa ja sen ilmestyy viimeistään syyskuussa 2008.

Vuoden 2006 seminaarien alustuksista toimittivat Anna Alanko ja Ilka Haarni seminaarijulkaisun ”Ikääntyminen ja alkoholi.” Kirja ilmestyi syyskuussa.

Koska Haarni siirtyi toisiin työtehtäviin, jaettiin tutkijan toimenkuvaa hieman. Ikihyvä-aineistosta oli tarkoitus tehdä analyysi alkoholinkäytön ja hyvinvoinnin yhteyksistä. Tilastojen ristiintaulukointi oli jo tilattu tutkija Tommi Sulanderilta (VTT) ja hän myös kiinnostui kirjoittamaan artikkelin aiheesta yhdessä muiden kanssa.

A-klinikkasäätiön kanssa tehtiin kumppanuussopimus. Tällä yhteistyöllä pyrittiin edesauttamaan päihdelääketieteellisen ja geriatrisen osaamisen yhdistämistä. A-klinikkasäätiön tutkijalääkärit Mauri Aalto ja Antti Holopainen työstivät artikkelin mm. kansainvälisen tutkimuksen pohjalta työnimellä ”Alkoholin suurkulutus ikääntyneillä”. Artikkelin ilmestyy Duodecimin aikakauskirjassa keväällä 2008. Kumppanuus A-klinikkasäätiön kanssa on tarkoittanut myös verkostoitumista, jolloin tarkoituksena on ollut löytää lääkärikunnasta osajia, jotka olisivat valmiita perehtymään aihealueeseen tarkemmin. Yhteyshenkilönä kumppanuussopimuksen puitteissa A-klinikkasäätiön puolelta on toiminut johtava ylilääkäri Pekka Heinälä.

2.6 Tiedottaminen

Hankkeen keskeisin tiedotuskanava on yhä internet sivusto www.tippavaara.info. Sivustoa pyritään päivittämään mahdollisimman paljon ja lisäämään mm. uusia hyviä linkkejä ja materiaaleja.

Hankkeesta tiedottaminen on pyritty pitämään tasaisen rauhallisena ja asiallisena. Tiedottamiseen panostetaan enemmän vuonna 2008. Tiedotusvälineet ovat yhä olleet kiinnostuneita aiheesta ja juttuja on tehty koko ajan erilaisiin tiedotusvälineisiin. Tarkkaa lehdistöseurantaa ei ole tehty, mutta ainakin seuraavat lehdet ovat tiedossa: Vanhustyö (2/2007); Tehy (1/2007), Dialogi (4/2007), Superin verkkolehti, Kainuun Sanomat (27.2.07), Itä-Savo (huhtikuussa 07).

Sininauhaliiton Sininen aalto –tiedotuslehden numeroa 4/2006 on jaettu yhä vuonna 2007 erilaisissa tilaisuuksissa, joissa hanke on ollut esillä.

Hanke järjesti järjestyksessä toisen, ison ja valtakunnallisen seminaarin Tampereella 12.12. Tällä kertaa seminaarissa haluttiin keskittyä kehittämistyöhön ja konkreettisiin käytännön työn esimerkkeihin. Seminaari onnistui erinomaisesti, keräten noin 110 osanottajaa ympäri Suomea. Seminaarista kerätty palaute oli pääosin hyvää ja kiittävää. Ylen alueradioon tehtiin juttua aihealueesta. Seminaari järjestettiin yhteistyössä Tampereen kaupungin ja Tampereen ehkäisevän työn yksikön kanssa.

Liika on aina liikaa –hanke oli esillä mm. seuraavilla messuilla ja päivillä: Terve Kunta päivät 23.-24.1.; Sosiaalialan asiantuntijapäivillä 14.-15.3.; Terve-Sos 23.-24.5.; Päihdepäivillä 13.-14.9. ja Mielenterveysmessuilla 22.-23.11.

2.7 Arviointi

LOL hankkeessa on tehty sisäistä ja ulkoista arviointia sekä asiakaslähtöistä arviointia (Bikva). Viimeisin toteutettiin Tyynelän Seniori-osahankkeessa 2006. Vuoden 2007 maaliskuussa käytiin läpi projektin väliarviointia, jonka oli laatinut Sininauhaliiton arviointipäällikkö Nina K. Hyttinen. Arvioinnissa keskityttiin erityisesti projektin käynnistämävaiheeseen. Raportin yhteenveto on luettavissa osoitteessa www.tippavaara.info. Samassa seminaarissa käytiin läpi myös Taina Heinon tekemä Bikva-arviointi sekä Mimmi Laapion asiantuntija- ja verkostohaastatteluaineiston alustava analyysi.

Koko LOL-hankkeen ulkoiseksi arvioijaksi valittiin Sosiaalikehitys oy. He tekivät projektin sisäiseen käyttöön väliarvioinnin, jota käsiteltiin johtoryhmässä ja valtakunnallisessa ohjausryhmässä syksyllä. Loppuarviointi valmistuu kesäkuussa 2008.

Sisäistä arviointia on jatkettu päihdetyön kehittäjän kanssa. Projektihenkilöstö täyttää yhä projektipäiväkirjalomakkeita. Yhteisissä projektipalaverissa ja strategiapalaverissa on käyty läpi tavoitteiden toteutumista ja tulevia toiminnan painotuksia. Yksi keskeinen tehtävä projektihenkilöstön kirjoittamissa kehittämiskertomuksissa on kehittämistyön näkyväksi tekeminen sekä itselle että muille. Keskeistä on kysyä *miten* kehittämistyötä on tehty, *miten* asiakasta on autettu, *miten* tiettyyn lopputulokseen on asiakkaan kanssa päästy, *miten* vertaisryhmiä on perustettu, *miten* koulutuksia on toteutettu. Siksi on katsottu myös tärkeäksi kirjoittaa asiakasprosessit auki.

3 Projektin osahankkeet ja niiden toteutuminen vuonna 2007 (tarkempi kuvaus kehittämistyöstä selviää kehittämisraporteista projektin päätyttyä)

3.1 Ikäinstituutti –Palvelutalojen osahanke

Projektisuunnittelija Riitta Koivula

Kehittämistoiminta on jatkunut valituissa palvelutaloissa suunnitellusti. Jokaisessa palvelutalossa työ on ollut hieman toisistaan poikkeavaa, kunnioittaen palvelutalojen omia käytäntöjä. Palvelutalojen johtajat ovat kuitenkin pitäneet yhteyttä toisiinsa yhteisissä palaverissa, joiden koolle kutsujana on toiminut Koivula.

Palvelutaloissa on pidetty yhä koulutuksia henkilökunnalle ja verkostoiduttu lähiseudun toimijoiden kanssa esimerkiksi tekemällä yhteistyötä A-klinikka- ja mielenterveystoimien kanssa. Kaikissa palvelutaloissa ei verkostoituminen kuitenkaan ole ollut ihan helppoa.

Palvelutaloissa on myös keskusteltu alkoholin käytön puheeksi ottamisesta esimerkiksi vuositarkastusten yhteydessä. Keskustelua on käyty mm. siitä, onko

”Otetaan selvää” –opas hyvä tässä käytössä, vai onko se liian pitkä. Opas on kuitenkin nähty hyvänä oma oppaana asukkaille.

Myös koulutusta vertaisryhmätoiminnasta on järjestetty ja pohdittu palvelutalojen pelisääntöjä alkoholiongelmaisten asiakkaiden kohdalla.

Projektisuunnittelija Koivula aloitti syksyllä kehittämiskertomuksen ja kehittämistyön raportin kirjoittamisen. Hän kirjoittaa myös kehittämistyön raporttia Ikäinstituutin julkaisusarjaan.

3.2 Tyynelän kehittämiskeskuksen Seniori-osahanke

Projektityöntekijöitä ovat Minna Pyykkönen (31.6. saakka) ja Eija Myllymäki (13.8. alkaen) Pieksämäellä ja Tuija Rinne Savonlinnassa.

Savonlinnassa asiakastyö on jatkunut entisellään. Vuonna 2007 on kuitenkin tapahtunut painopistealueiden muutoksia. Useat asiakkaat ovat osallistuneet projektityöntekijän käynnistämään vertaistukiryhmään, jolloin kotikäyntejä on voitu vähentää. Työparina on ollut A-klinikan sosiaaliterapeutti. Ryhmä on kokoontunut kerran kuussa. Vuoden 2008 alussa ryhmiä on kaksi.

Yhteistyö projektin tukitiimin kanssa on tiivistynyt ja ollut toimivaa. Vuoden alussa järjestettiin yhteistyöverkostolle kehittämisseminaari LOL:n koordinaation päihdetyön kehittäjän kanssa.

Asiakas- ja kehittämistyön dokumentointi on vienyt myös paljon aikaa. Myös verkostoitumiseen, projektista tiedottamiseen ja uusien yhteistyökumppanien kanssa tehtävään yhteistyöhön on keskitytty.

Erikoissairaanhoidon on saatu päihdevastaavia jokaiselle osastolle. Vuonna 2007 on myös käynnistetty keskustelua kunnan suuntaan siitä, mitä tapahtuu projektin päättymisen jälkeen ikääntyneille päihdeongelmallisille asukkaille.

Suuri haaste yhteistyölle kunnan suuntaan on ollut uuden Sosterin syntyminen Savonlinnan seudulle. Monet kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja toimijat ovat hakeneet paikkaansa uudessa organisaatiossa.

Pieksämäellä projektin toiminta oli alkuvuonna enemmän tai vähemmän pysähtynyt projektityöntekijän pitkän poissaolon/sairasloman takia. Toisaalta projektin tukiryhmä aktivoitui myös ilman projektityöntekijää. Vertaistukiryhmä (joka oli käynnistynyt vuonna 2006) toimi koko talven diakonin ja päihdepoliklinikan työntekijän ohjaamana. Syksyllä ohjausvastuun otti uusi projektityöntekijä. Projektityön tukena on toiminut yhteistyöverkostosta muodostettu tukiryhmä, joka haluttiin muuttaa keväällä pienemmäksi ja toimivammaksi Seniori-tiimiksi, joka toimii moniammatillisena tukiverkostona ikääntyville päihdeongelmallisille asukkaille ja työnohjauksellisena ryhmänä tiimin jäsenille.

Asiakastyön kirjaaminen on ollut projektin yksi keskeinen vuoden tavoite. Projektissa on ollut 30 asiakasta, joiden asiakasprosessit on kuvattu auki. Asiakkuuksia siirtyi uudelle työntekijälle noin kymmenen. Alueellinen kehittämisseminaari järjestettiin syksyllä.

Pieksämäellä on päivitetty päihdestrategiaa työryhmissä ja Seniori-projektilla on ollut edustus mukana. Näin strategiaan on saatu näkyviin ikääntyneet omana ryhmänään. Kotihoitoon on saatu päihdeyhdyshenkilö, jonka työtä Seniori-projekti pystyy toistaiseksi tukemaan. On tärkeää, että pohtia sitä, miten päihdeyhdyshenkilö jaksaa ja pystyy työskentelemään myös jatkossa.

3.3 Sininauhaliiton osahanke

Toteuttajajärjestöt: Helsingin Diakonissalaitos (Hdl) ja Sininauhasäätiö
Työntekijät: Leena Niinivaara 30.5. saakka (siirtyi eläkkeelle), alkuvuoden osapäiväisesti Terhi Pajunen ja 1.6. kokopäiväisesti (Hdl) ja Hannu Kärkkäinen alkuvuoden; syksyllä työ jaettu Kärkkäisen ja Juhani Haverin kanssa puoliksi. Kirjaamistyössä mukana myös Jari-Juhani Helakorpi (Sininauhasäätiö).

Vuonna 2007 on keskitytty asiakastyön lisäksi kirjaamistyön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kirjaamistyö onkin edennyt suunnitellusti.

3.3.1 Helsingin diakonissalaitos

Toiminnan tavoitteena on ollut ikääntyneiden, monien vaikeuksien keskellä elävien päihdeikäyttäjien etsiminen, tukeminen ja auttaminen. Etsivän työn keinoina ovat olleet tiedottaminen ja verkostoituminen. Verkostoja on muodostunut hyvin eri tavoilla, suunnitelmallisesti kotihoidon, vanhussosiaalityön ja päihdehuollon työntekijöiden kanssa. Myös hankkeeseen päin on otettu yhteyttä mm. diakoniatoimen, sairaaloiden, toimintakeskusten ja omaisten taholta. Verkostojen ylläpitäminen on tarkoittanut tapaamisia, tutustumiskäyntejä, kirjoituksia, esitteiden levittämistä. Kertomusvuonna tehtiin asiakasesitteet.

Vuonna 2007 Pilke-ryhmätoiminta on vakiintunut ja samalla on käynnistynyt yksi Pilke-porukka lisää. Ryhmätoiminta tapahtuu kolmella eri alueella Helsingissä ja käytössä on Helsingin Diakonissalaitoksen jo olemassa olevat tilat (palvelukeskus ja kaksi asumispalveluyksikköä). Ryhmiä on vuoden 2007 lopussa Pitäjänmäellä, Malmilla ja Myllypurossa. Kaikki Pilkeporukat kokoontuivat kerran viikossa, heinäkuuta lukuun ottamatta. Hankkeen kanssa kosketuksissa olevia ikääntyneitä on vuonna 2007 ollut noin 40.

Ohjaajana on toiminut sekä projektityöntekijä että Pitäjänmäessä toisena toiminnanohjaaja Liisa Karvinen. Malmin ryhmässä työparina on ollut yksikön varavastaava ohjaaja Varpu Salomaa kesäkuusta lähtien. Myllypuron ryhmää aloittamassa oli projektityöntekijän lisäksi kehittämisspäällikkö Sakari Selin. Syksyllä projektityöntekijän työpariksi Myllypuroon saatiin Liisa Karvinen.

Keväällä Hdl:n työntekijä vaihtui, mutta tämä vaihdos oli jo kauan tiedossa, sillä kyseessä oli eläkkeelle siirtyminen. Tämän takia tuleva projektityöntekijä, Pajunen, oli perehtymässä projektiin puolipäiväisesti jo syksystä 2006.

Keskeistä vuodessa 2007 on ollut Pilke-työn prosessi- ja laatutyön kuvaus. Sen lisäksi asiakkaista on ollut tekeillä asiakasprosessikuvaukset ja koordinaation pyytämä kehittämiskertomus.

3.3.2. Sininauhasäätiö

Vuonna 2007 Sininauhasäätiöllä on ollut 16 ikääntynyttä asiakasta, joille on tuotettu kotiin tukipalveluja. Asiakkaita on ollut Espoosta, Helsingistä ja Vantaalta. Asiakkaiden kanssa ei ole ollut mitään tiettyä tapaa työskennellä, vaan lähtökohtana on ollut asiakkaan yksilöllinen kohtaaminen, hänen kanssaan yhteisistä tavoitteista sopiminen ja tarpeen vaatiessa sopivien ja tarvittavien palvelujen etsiminen yhdessä. Kaikkien asiakkaiden kanssa on tehty kirjalliset sopimukset.

Asiakkaista on laadittu asiakasprofiilit ja asiakasprosessien kuvaukset. Kehittämistyöstä on ollut vuoden 2007 lopussa valmisteilla kehittämiskertomus. Syksyllä 2007 käynnistyi Sininauhasäätiön tiloissa Helsingissä joka toinen viikko kokoontuva hengellinen ryhmä. Kolme ryhmään osallistuneesta ikääntyneestä asiakkaasta on tullut LOL-projektista ja yksi asiakas tulee Sininauhasäätiön muun työmuodon taholta.

Sininauhasäätiön osahankkeen kohdalla esiin on noussut ikääntyneiden päihdeongelmaisten hengelliset tarpeet ja niiden huomioiminen. On myös keskusteltu siitä, miten tuettu asumispalvelu voisi olla paras asumismuoto monelle ikääntyneelle päihteiden käyttäjälle.

Syyskuussa Vantaalla on annettu viikkosairaalassa henkilökunnalle informaatiota projektista ja asiakassuhteeseen hakeutumisen polusta. Hanketta on esitelty ja jaettu projektista tuotettua materiaalia Kirkon diakoniapäivillä Lappeenrannassa syyskuussa. Marraskuussa on järjestetty informaatiotilaisuus kotipalveluhenkilöstölle Espoossa, Suvelan kotipalvelutoimistossa. Paikalla oli noin 10 henkilöä.

LIITE 1: Kooste koulutuksista ja infotilaisuuksista 2007

Tarja Levo (koordinaatio):

PVM	TILaisuus	JÄRJESTÄJÄ	OMA OTSIKKO	PAIKKA	OSALLIS- TUJAT	PITO- TAPA
12.1.	Toimintaterapeuttien koulutus	Stadia	Ikääntyvän päihdeongelmaisen kohtaaminen – uudet haasteet ammatillisesti (2 t)	Stadia	20 toimintaterapeuttiopiskelijaa	yksin
8.2.	Tippavaaran isäntä eläkeiässä (koko päivän tilaisuus)	Lol, Lappeenrannan ehkäisevän päihdetyön tsto + koho + muut toimijat	Alkoholi osana ikääntyvän arkea	Lappeenrannan valtuustosali	n. 90 mm. kotihoidon, palvelutalojen ym. työntekijää	oma osuus 1 t
21.2.	Eläkeläiset ry:n jäsenoimijoita	Eläkeläiset ry	Ikääntyminen ja alkoholi/muisteluharjoitus	Varkaus	n. 10	yksin 2 t
26.2	Mummot ja vaarit joron jäljillä (koko päivän tilaisuus)	LOL + Kaideprojekti Kainuu	Alkoholi osana ikääntyvän arkea	Kaukemet-sän koulu- ja kongressikeskus/ Kajaani	n. 100 mm. kohon, sos.työn,, sairaalan työntekijöitä, opiskelijoita	oma osuus 1 t
5.3.	Eläkeläiset ry:n jäsenoimijoita	Eläkeläiset ry	Ikääntyminen ja alkoholi/ryhmytyöharjoituksia	Varkaus	n. 25	yksin 2 t
7.3.	Tippavaaran isäntä eläkeiässä (koko päivän tilaisuus)	Lol, Lappeenrannan ehkäisevän päihdetyön tsto + koho + muut toimijat	Alkoholi osana ikääntyvän arkea	Lappeenrannan valtuustosali	n. 80 mm. kotihoidon, palvelutalojen ym. työntekijää	oma osuus 1 t
11.4.	Kotihoidon yhdyshenk. prosessikoul.	LOL+ Kaideprojekti	1. prosessikoulutuspäivä	Kajaani	9 kotihoidon tiimin yhdyshenkilö	yksin 6 t
23.5	Kotihoidon yhdyshenk. prosessikoulutus	LOL+ Kaideprojekti	2. prosessikoulutuspäivä	Kajaani	10 kotihoidon tiimin yhdyshenkilöä	oma osuus 4,5 t
29.5	Mielenterveyttä Malmilla	Pohj. sos. asema + muita toimijoita	Mielenterveys ja päihteet	Malmitalo	n. 100 mielen-terveys-kuntoutujaa	oma osuus 30 min
28.8	Ikääntyminen ja alkoholi-koulutus esimiehille	LOL+ espoon vanh. palvelut + Vamp-proj. + sairaanh.liit.	LOL:n esittely	Espoo valtuustosali	n. 20 kohon esimiestä	

6.9.	Kotihoidon yhdyshenk. prosessikoulutus	LOL+ Kaide-projekti	3. prosessikoulutuspäivä	Kajaani	12 kotihoidon tiimin yhdyshenkilöä	oma osuus 5 t + 1 t päihdepalv. edusta-ja
8.9	Omille jaloille-tukihenkilö koulutus	Omille jaloille-projekti	Vapaaehtoistyö ja vertaistuki	Sininauhatalo	n. 20 vertaisneuvojaa	yksin 6 t
25.9.	Ikääntyminen ja alkoholi täydennyskoulutus 1. iltapäivä	LOL, Espoon vanhusten palv, Vamp-projekti, sairaanhoitajal.	Ikääntyminen ja alkoholi työntekijän haasteena	Omnia	n. 80 kotihoidon, palvelutalon ym. työntekijää	oma osuus 2 t
9.10	Meilahden srk:n ystäväkerho	Meilahden srk	Ikääntyminen ja alkoholi	Länsi-Pasilan kappeli	n. 10 vapaaehtoista toimijaa	yksin 1,5 t
24.10	Tikkurilan srk	Tikkurilan srk	Ikääntyminen ja alkoholi	Tikkurilan kirkko	n. 18 vapaaehtoista	yksin 1,5 t
25.10	Eläkeläiset ry/ yhdistystoim. jatkokurssi	Eläkeläiset ry	Ikääntyminen ja alkoholi /muistelu	Varkaus	n. 25	yksin 2 t
30.10	Ikääntyminen ja alkoholi täydennyskoulutus 2. iltapäivä	LOL, Espoon vanhusten palv, Vamp-projekti, sairaanhoitajal.		Valtuustosali	n. 80 kotihoidon, palvelutalon ym. työntekijää	
7.11.	Eläkeläiset ry	Eläkeläiset ry	Ikääntyminen ja alkoholi	Varkaus	n. 20	yksin 2 t
13.11	Palvelutalo Käpyrinteen henk.kunnan koulutus	LOL + käpyrinne	Ikääntyminen ja alkoholi työntekijän haasteena	Palvelutalo Käpyrinne	n. 25 työntekijää	yksin 3 t
14.11	Arjen Ankkurit	Eläkeliitto	Ikääntyminen ja alkoholi	Päiväkumppu	n. 30 vertais-toimijaa	yksin 2 t
3.12	Ehkäisevän päihdetyön seminaari ip. Lappeenranta	LOL+ ehkäisevän päihdetyön tsto	Mitä tulevaisuudessa?	Valtuustosali		oma osuus n. 1t
12.12.	Ilkeistä ongelmista luoviin ratkaisuihin	Liika on aina liikaa - projekti	Kotiin vietävät palvelut työryhmä	Juvenes - sali	Sosiaali- ja terveyden huollon työntekijöitä n. 35	1,5 h yhdessä Tuija Rinteen ja Hannu Kärkkäisen kanssa
13.12	Ikääntyminen	LOL, Espoon	Kokemuksia ja	Omnia	n. 55	oma osuus

	ja alkoholi täydennyskoulutus 3. iltapäivä	vanhusten palv, Vamp-projekti, sairaa hoitajal.	vinkkejä ikääntyneiden päihdetyöstä		kotihoidon, palvelutalon ym. työntekijää	n. 45 min
--	--	---	-------------------------------------	--	--	-----------

Mimmi Laapio (koordinaatio):

- 20.2 Savonlinnassa Seniori -hankkeen paikallisessa kehittämisseminaarissa (15 henkeä)
- 1.3 Helsingissä Pääkaupunkiseudun paikallisessa kehittämisseminaarissa (35 henkeä)
- ”Mistä asiantuntijaviisaudessa puhutaan, kun puhutaan ikääntymisestä ja alkoholista”**
- 9.3 Helsingissä LOL:n arviointiseminaarissa (40 henkeä)
- ”Ikääntymisen ja alkoholin dialogi”**
- 26.2 Kajaanissa KAIDE – Kainuun päihdetyön koordinoitihankkeen koulutustilaisuudessa: ”Mummot ja vaarit joron jäljillä” (100 henkeä)
- ”Dokaamiset diskurssit kotihoidossa”**
- 14.9 Helsingissä Päihdepäivien workshopissa: ”Kohtaamispaikalla ikääntyneet” (80 henkeä)
- ”Ikääntyneiden päihdetyön haasteet”**
- 10.10 Mikkelissä seminaarissa: ”Päihdetyön itäsuomalainen tulevaisuus” (102 henkeä)
- ”Ikääntyminen, naiseus ja päihteet”**
- 30.8 Helsingissä Palvelukeskusten päihdetyön kehittämispalaverissa Cecilia palvelutalossa (10 henkeä)
- ”Ikääntyminen ja alkoholi”**
- 11.10 Vantaalla Raikukujan palvelutalossa (10 henkeä)
- ”Ikääntyminen, naiseus ja päihteet”**
- 29.11 Kuusankoskella seminaarissa ”Ikääntyminen, lääkkeet ja päihteet” Kouvolan seudun ammattiopistossa Sosiaali- ja terveyden toimipisteessä (150 henkeä)
- ”Ikääntyneen päihdeongelman kohtaminen”**
- 12.12 Tampereella LOL -hankkeen seminaarissa ”Ilkeistä ongelmista luoviin ratkaisuihin” seminaarin workshopissa: ”Ikäeettinen päihdetyö” (50 henkeä)
- ”Ikääntyneen päihdeongelman kohtaminen”**

Maria Viljanen (koordinaatio):

- Turku 18.1. 1 h alustus: **”Miten toimia kohtaamistilanteessa”**: Työntekijän ja työyhteisön mahdollisuudet. Noin 100 osanottajaa sosiaali- ja terveydenhuollosta ja seurakunnista. Järjestäjänä Halko-ryhmä, eli Varsinais-Suomen päihdehoitokoulutusryhmä.
- **Helsingin prosessikoulutus** (klo 12-16) (mukana suunnittelemassa ja osassa alustus):
 - o Alkuseminaari 11.1. Johdatusta aiheeseen, noin 90 osanottajaa
 - o Osio I (8.3.07) **Puutunko vai välitänkö, missä menee raja?** noin 90 osanottajaa. Oma alustus 1,5 h.
 - o Osio II (18.4.07) **Ikääntyvän itsemääräämisoikeus ja työntekijän vastuu.** Noin 75 osanottajaa. Oma alustus noin 1,5h.

- Osio III (15.5.07) ”Ilkeistä ongelmista luoviin ratkaisuihin.” Noin 65 osanottajaa. Ei omaa alustusta, ryhmien ohjaamista.
- Koulutus järjestettiin yhdessä Sairaanhoidajaliiton, Helsingin kaupungin Hallinto- ja kehittämiskeskuksen kanssa. Osanottajia vanhusten- ja päihdehuollosta sekä sosiaaliviraston että terveyskeskuksen alaisuudesta. Joitakin osanottajia myös kolmannelta sektorilta.
- Salo 29.3. A-klinikan järjestämä kahden tunnin tilaisuus, jossa reilun tunnin alustus **”Ikääntyneen alkoholiongelman koostaamisesta”**. Läsnä noin 40 kotihoidon ja A-klinikan työntekijää.
- Helsinki 26.4. Helsingin kaupungin sosiaaliviraston, aikuisten palvelujen vastuualue. Sosiaalisen kuntoutuksen **johtoryhmälle infotilaisuus**.
- Helsinki 24.5. HUS:n päihdehoitotyön koulutus. Oma alustus **” Ikääntyneen päihteiden käyttäjän kohtaaminen”** 50 min. Noin 40 osanottajaa Hyksin eri osastoilta.
- Helsinki 7.9. **”Väestön ikääntyminen päihdepalvelujen haasteena”** noin 30 min. Kuulijoina Päivytiin, eli Päihdehuollon valtakunnallisen yhteistyöryhmän jäseniä noin 20-30.
- Helsinki 13.9. Päihdepäivät. **”Oppia ikä kaikki - osaamisen kehittäminen kunnan ja järjestöjen välisenä yhteistyönä.”** Noin 80 kuulijaa.
- Peurunka 26.9. Kristillisen päihdetyön kansainvälinen seminaari. Ihminen polttopisteessä. Pienryhmä alustus ja keskustelun vetäminen kaksi kertaa Tuija Rinteen kanssa **”Ikääntyneen päihdeongelman koostaaminen”**. Läsnä yhteensä noin 15 henkilöä.

Tuija Rinne (Tyynelä):

- 10.1. Savonlinna. Teemailtapäivä ikäihmisille yhdessä monialaisen verkoston kanssa. n. 35hlöä
- 20.2. Savonlinna Kehittämisseminaari. 15 hlöä
- 9.5. Varkaus. Puheeksiottokoulutus, sosiaali ja terveydenhuollon ammattilaisia. N. 19 hlöä
- 22.5. Varkaus. Puheeksiottokoulutus, sosiaali ja terveydenhuollon ammattilaisia. N. 20 hlöä.
- 17.4. Varkaus, Kuntoranta. Ikääntymispolitiikka n. 20hlöä
- 26.9. Laukaa, Peurunka. Ihminen polttopisteessä
- 12.10. Savonlinna, osallistuminen ja projektin esittelyä Ikämessuilla
- 29.-30.10. Savonlinna. Seniorikansalaisille leiri, jonka vetämisestä vastuu.
- 13.11. Savonlinnan alueen SosTerin tiedotustilaisuus yhdessä A-klinikan kanssa
- 10.12. Savonlinnassa naisten ilta, jossa osa oli koulutuksellista.
- 12.12. Tampere. Liika on aina liikaa –projektin seminaari. Work-shopin ”Kotiin vietävät palvelut” vetäminen yhdessä Tarja Levon ja Hannu Kärkkäisen kanssa. Noin 30 hlöä.

Eija Myllymäki (Tyynelä):

- syyskuu 07: kotihoidon tiimit Pieksämäellä 5 kpl
- lokakuu 07: Iloa ja apua ikääntyvän arkeen - tapahtuma Pieksämäellä Poleenissa. Tietotorilla esittelypöytäpöytä
- marraskuu 07:
 - Alueseminaari Pieksämäki
 - Diakonia amk:ssa 3h luento sairaanhoitajille

Terhi Pajunen (Helsingin Diakonissalaitos):

Tammikuu

- Helsingin kaupungin koulutusyhteistyön alkuseminaari ”päihteet ikääntyvän elämässä”

Helmikuu

- Malmin kotihoidossa info kahdelle tiimille (jalkautuminen sinne)
- Pohjoisen A-klinikan päihdetyöryhmälle info
- Toimintakeskus Messissä työntekijän tapaaminen, esitteet

Maaliskuu

- Pääkaupunkiseudun kehittämisseminaari
- Myllypuron alueryhmä HYMY: n kokouksessa info

Huhtikuu

- Malmin ikääntyminen ja alkoholi-verkostossa info
- Malmin sairaalan sosiaalityöntekijän tapaaminen, esitteet
- Malmin kotihoidossa käynti, esitteet
- Myllypuron vanhussosiaalityö: puhelinyhteyksiä, kirjeitse esitteitä

Toukokuu

- Riippuvuuden monet muodot - koulutus, osa 1 ja osa 2
- Helsingin kaupungin koulutusyhteistyöseminaari ”ilkeistä ongelmista luoviin ratkaisuihin”
- Myllypuron palvelutalossa info
- Senioritanssi – kurssi
- Sanerva-kodissa koulutus ryhmätoiminnasta

Kesäkuu

- Myllypuron kotihoidon kahdelle tiimille info
- Malmin sairaalan muistipoliklinikka: puhelinyhteys, esitteet postitse

Elokuu

- Myllypurossa Ostarin Hymyyn tutustuminen, info

Syyskuu

- Alkoholidementia – luento
- Päihdepäivät
- Myllypuron sairaalan sosiaalityöntekijä: puhelinyhteys, esitteet postitse
- Myllypuron vanhustyönverkostossa info

Lokakuu

- Helsingin läntisen alueen yhteistyötahot päivitetty puhelimitse ja tiedotettu Pilkkeestä
- Selviämishoitoasemalla tutustuminen ja info

Marraskuu

- Marian sairaalan sosiaalityöntekijälle info, esitteet
- Malmin kotihoidossa käynti, esitteet
- Messissä käynti, esitteet
- Jakomäen kotihoitoon yhteys, esitteet
- Myllypuron vanhustyönverkostossa

Liite 2: johtoryhmän ja ohjausryhmien jäsenet

Liika on aina liikaa -hankkeen johtoryhmän jäsenet vuonna 2007

- Eija Kilgast, kehittämispäällikkö, Sininauhaliitto (1.1.-31.3.)
- Aarne Kiviniemi, toiminnanjohtaja, Sininauhaliitto (1.4.-1.8.)
- Anneli Pienimäki, kehittämispäällikkö, Sininauhaliitto (1.8.-31.12.)
- Seppo Sulkko, johtaja, Tyynelän kehittämiskeskus
- Tuire Parviainen, toimialapäällikkö, Ikäinstituutti
- Sakari Selin, projektijohtaja, Helsingin Diakonissalaitos
- Jorma Soini, toimitusjohtaja, Sininauhasäätiö
- Maria Viljanen, sihteeri, hankkeen projektipäällikkö, Sininauhaliitto

Liika on aina liikaa koko hankkeen valtakunnallisen ohjausryhmän jäsenet vuonna 2007

- Pirjo Juhela, apulaisyliääkäri, Suomen psykogeriatrinen yhdistys
- Aarno Huhtala, Suomen vanhusten turvakotiyhdistys
- Annika Toivoniemi, palvelusihteeri, Eläkeliitto ry
- Anu Mäki, järjestösihteeri, Eläkeläiset ry
- Merja Salanko-Vuorela, toiminnanjohtaja, Omaishoitajat ja läheiset Liitto ry
- Anne Virkkunen, suunnittelija, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto
- Kirsi Ala-Jaakkola, järjestösihteeri, Vanhustyön keskusliitto
- Marja Aira, apulaisopettaja, Kuopion yliopisto
- Raimo Viiansuo, avustusvalmistelija, Raha-automaattiyhdistys
- Kari Haavisto, ylitarkastaja, Sosiaali- ja terveysministeriö
- Reija Heinola, kehittämispäällikkö, Stakes
- Marja Aira, apulaisopettaja, Kuopion yliopisto
- Itä-Suomen Seniori-hankkeesta:*
- Eija Vuorela, Pieksämäen kaupunki
- Pääkaupunkiseudun osahankkeesta:*
- Juha Leistola, A-klinikkatoiminnan johtaja, Vantaan kaupunki
- Tarja Kivekäs, sosiaali- ja lähityön päällikkö, Helsingin kaupunki

Itä-Suomen Seniori-osahankkeen ohjausryhmän jäsenet vuonna 2007

- Arja Hämäläinen, A-klinikka, Savonlinna
- Eija Vuorela, Vanhustenhuollon johtaja, Pieksämäki
- Jukka Rahikainen, Diakoniatyöntekijä, Savonlinna
- Kaija Romppanen, Vanhustenhuollon vt. sosiaalityöntekijä, Savonlinna
- Soili Vauhkonen, Johtava ylihoitaja, Pieksämäen seudun TH:n ky.
- Marjatta Saarinen, Sairaanhoidtaja, Pieksämäen seudun TH:n ky.
- Ritva Häkkinen, Koivurannan palvelukeskuksen johtaja
- Minna Pyykkönen, Seniori-hankkeen projektityöntekijä, Pieksämäki (31.8.07 saakka)
- Eija Myllymäki, Seniori-hankkeen projektityöntekijä, Pieksämäki (15.8.2007 alkaen)
- Tuija Rinne, Seniori-hankkeen projektityöntekijä, Savonlinna
- Seppo Sulkko, Tyynelän Kehittämiskeskuksen johtaja
- Taina Heino, Tyynelän Kehittämiskeskuksen suunnittelija
- Maria Viljanen, Projektipäällikkö, Sininauhaliitto

Pääkaupunkiseudun osahankkeiden ohjausryhmä 2007

- Sirpa Seppänen, erityisasiantuntija, Espoon kaupungin vanhusten palvelut
- Kyösti Uotinen, Espoo kaupunki, päihdehuollon koordinaattori
- Katariina Lahtinen, psykogeriatrinen yhdistys,
- Merja Markkanen, , Helsingin kaupunki, vanhustenhuollon sosiaalityöntekijä
- Roger Nordman, Helsingin kaupunki, sosiaaliviraston kehittämiskonsultti
- Tuula Kauppinen, johtava ylihoitaja, Helsingin kaupunki Terke

-
- Marja-Leena Nousiainen, sosiaalineuvos
 - Juha Leistola, Vantaan A-klinikkatyön johtaja
 - Johanna Nyström, palvelutalo Cecilia, palvelujohtaja
 - Kaija Viitakoski, palvelutalo Merikartano, toiminnanjohtaja;
 - Paula Auerkari, Vantaan kaupunki, Raikukujan palvelutalon kotihoidon esimies
 - Leena Niinivaara, asiantuntija
 - Sakari Selin, Helsingin diakonissalaitos, projektijohtaja
 - Tuire Parviainen, Ikäinstituutti, palvelualuepäällikkö
 - Jorma Soini, Sininauhasäätiön toimitusjohtaja
 - Jari-Juhani Helakorpi, projektivastaava, Sininauhasäätiö
 - Riitta Koivula, projektisuunnittelija, Ikäinstituutti, LOL-hanke
 - Terhi Pajunen, projektityöntekijä, Helsingin diakonissalaitos, LOL-hanke
 - Hannu Kärkkäinen, Sininauhasäätiö, projektityöntekijä LOL-hanke
 - Marja-Liisa Laapio, Sininauhaliitto, päihdetyön kehittäjä, LOL-hanke
 - Maria Viljanen, projektipäällikkö, Sininauhaliitto, LOL-hanke